

Complexnummer: 511124

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Saxenburg

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

9717, 511125, 511126

Woonplaats

Bloemendaal

Gemeente

Bloemendaal

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Mollaan 1, 2061 CR Bloemendaal

Complexomschrijving

Inleiding

In verschillende fases tot stand gekomen complex Saxenburg, bestaande uit LANDHUIS, ENTREEHEK (zie monumentnummer 9717) en TUINAANLEG. Het landhuis werd in 1919 gebouwd door architect J.W. Hanrath (1867-1932) voor de dames J.M. en M.A. Bierens de Haan en is gesitueerd op het terrein van het voormalige 17de-eeuwse landgoed Saxenburg, waarvan alleen de vroeg 19de-eeuwse entree, bestaande uit een ijzeren hek tussen twee hardstenen pijlers, resteert en die reeds is beschermd op basis van de Monumentenwet (zie monumentnummer 9717). Het huis is teruggelegen ten opzichte van en haaks gesitueerd op de Mollaan, vanaf het entreehek via een rechte oprijlaan bereikbaar en wordt omgeven door een tuin, die tegelijkertijd met de bouw van het huis is aangelegd naar ontwerp van de tuinarchitect D.F. Tersteeg. Deze tuin, waarvan de aanleg grotendeels gaaf bewaard gebleven is, valt mede onder de bescherming. De bouwstijl, die in het begin van de twintigste eeuw tot ontwikkeling was gebracht, onder andere door Hanrath zelf, is gebaseerd op inheemse landelijke bouwkunst. Dit blijkt uit de toepassing van een grote rieten kap, lage zijwanden en ramen met roedeverdeling. Deze elementen van landelijke bouwkunst zijn evenwel door de architect gecombineerd met een symmetrisch opgezet bakstenen bouwlichaam, geïnspireerd op de sobere 17de- en vroeg 18de-eeuwse Hollandse baksteenarchitectuur, waaraan Engelse elementen zijn toegevoegd, zoals erkers. Deze combinatie van inspiratiebronnen was al eerder toegepast door architect K.P.C. de Bazal, onder andere in het landhuis De Maerle te Huizen uit 1906, waarmee het landhuis van Hanrath verwantschap vertoont.

Waardering

Complex Saxenburg is van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van villabouw met entreehek en tuinaanleg uit het eerste kwart van de 20ste eeuw gebouwd in een combinatie van sobere baksteenarchitectuur geïnspireerd op Hollandse 17de- en vroeg 18de-eeuwse bouwkunst en Engelse elementen; als representatief voorbeeld uit de latere fase van het werk van architect J.W. Hanrath; vanwege de samenhang met de omringende tuin, ontworpen door D.F. Tersteeg.

Monumentnummer*: 9717

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 19 september 1973
Kadaster deel/nr: 3039/34

Complexnummer

511124

Complexnaam

Saxenburg

*Woonplaats**

Bloemendaal

*Gemeente**

Bloemendaal

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Mollaan

*Nr**

1

*Toev.**

*Postcode**

2061 CR

*Woonplaats**

Bloemendaal

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Bloemendaal

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4509

*Rijksmonumentomschrijving***

Hek van Saxenburg. Hardstenen pijlers en hekken, 19e eeuw.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfscheiding(D)

Functie

Monumentnummer*: 511125

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 15406/57

Monumentnaam**

Saxenburg

Complexnummer

511124

Complexnaam

Saxenburg

Woonplaats*

Bloemendaal

Gemeente*

Bloemendaal

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Mollaan

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

2061 CR

Woonplaats*

Bloemendaal

Situering

Locatie

Duin en Daal

Kadastrale gemeente*

Bloemendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4509

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

LANDHUIS Saxenburg, hoofdonderdeel van het complex "Saxenburg", gebouwd in 1919 naar ontwerp van J.W. Hanrath in op Hollands baksteenclassicisme en op Engelse landhuisstijl geïnspireerde trant.

NB Het exterieur heeft diverse wijzigingen ondergaan, onder meer in de erkers aan de tuinzijde, de aanbouw tegen de noordoosthoek en de situering van het venster ten behoeve van het trappenhuis in de noordgevel. De aanbouw tegen de noordoosthoek is gewijzigd. Het interieur is alleen in structuur herkenbaar gebleven. De in oorsprong bijbehorende garage ten noordoosten van de villa is gesloopt.

Omschrijving

Het LANDHUIS is gebouwd op vrijwel rechthoekige plattegrond, grotendeels symmetrisch ingedeeld met vertrekken gegroepeerd aan weerszijden van een gang, die in het midden doorbroken wordt door een loodrecht daarop geplaatste hal. Het muurwerk is opgetrokken uit rode baksteen in Vlaams verband, met een licht naar voren springende plint van paarsrode klinkers, afgedekt door een rollaag. Alle schuin oplopende gevelvlakken zijn onder de dakrand voorzien van vlechtingen. Het huis bestaat uit drie bouwlagen, waarvan de tweede gedeeltelijk en de derde geheel zijn ondergebracht in een groot met riet gedekt zadeldak, met wolfseinden aan de zijkanten (noord en zuid)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en aan de onderzijde voorzien van een omlopende houten lijst op klossen.

Bij de voor- en achtergevel is de kap ver naar beneden doorgetrokken, in het midden evenwel doorbroken door een uitgebouwd gedeelte onder zadeldak met een dakkapel aan weerszijden; alle drie eveneens met riet gedekt. Aan de onderzijde van de dakkapellen is een dubbele panstrook aangebracht. De nok van het dak wordt door twee schoorstenen doorbroken.

Het huis wordt in alle gevels voor het merendeel geleed door rechthoekige, verticaal geplaatste vensters - met of zonder bovenlicht en door roeden onderverdeeld (glas-in-lood) -, die enkel-, twee-, drie- of meervoudig voorkomen, bekroond door een strek en voorzien van luiken.

De voorgevel (oost) bevat in het midden de licht naar voren springende hoofdingang. Deze bestaat uit een deur met aan weerszijden en in de zijgevelvlakken een klein raam. De deur is te bereiken via treden tussen twee loodrecht op de gevel geplaatste bakstenen borstweringen. De ingangspartij wordt aan de bovenzijde afgesloten door een luifel.

Ter weerszijden van de ingang bevindt zich een klein, verticaal in tweeën gedeeld raam en voorts links een kruiskozijn, rechts een driedelig raam met bovenlicht. De uitgebouwde bijkeuken, van één bouwlaag onder rieten schilddak, heeft in de oostgevel een raam en een deur, te bereiken via treden tussen twee borstweringen.

Boven de hoofdingang is het gevelvlak naar boven doorgetrokken, voorzien van een verticaal in tweeën gedeeld raam ter weerszijden van een kruiskozijn. De dakkapellen hebben zowel voor als achter (west) elk twee ramen.

De achtergevel is geheel symmetrisch ingedeeld met in het midden een dubbele deur voorzien van glas-in-lood en aan weerszijden daarvan een enkele deur en een trapeziumvormige erker. De deuren komen uit op een terras vanwaar treden leiden naar de lager gelegen tuin. In het midden, boven de achteruitgang, is het gevelvlak naar boven doorgetrokken, evenwel vergeleken met het gelijkvormige bouwonderdeel aan de voorzijde, een stuk teruggelegen, zodat een balkon is gecreëerd waarop een dubbele deur opent met aan weerszijden een raam. Aan de buitenzijde wordt het balkon afgesloten door een houten balustrade, welke door vier houten stijlen met de bovengelegen houten geveltop verbonden zijn. In de geveltop bevindt zich een klein raam.

De linkerzijgevel (zuid) heeft op de begane grond twee kleine ramen, het linker tweedelig, en een erker; op de verdieping een verticaal in tweeën gedeeld raam met aan weerszijden een tweedelig venster, en in de kap, te midden van een houten betimmering, twee tweedelige vensters.

De rechterzijgevel (noord) heeft links in de uitgebouwde bijkeuken drie ramen, in het midden twee tweedelige ramen boven elkaar, en rechts een groot driedelig raam dat later is aangebracht ter vervanging van een klein raam met luik; op de verdieping links en rechts een tweedelig raam en in de kap een strook van drie ramen naast elkaar. De bijkeuken heeft in de westgevel nog een tweedelig raam.

Waardering

Het landhuis "Saxenburg" is van algemeen belang als hoofdonderdeel van het complex "Saxenburg" en wegens architectuur-, cultuurhistorische en typologische waarde als representatief voorbeeld van een villa uit het eerste kwart van de 20ste eeuw in sobere baksteenbouw, geïnspireerd op de Hollandse 17de- en vroeg 18de-eeuwse bouwkunst, gecombineerd met Engelse stijl-elementen. Tevens van belang als representatief onderdeel uit het oeuvre van architect J.W. Hanrath.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 511126

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 november 1998
Kadaster deel/nr: 15406/57

Complexnummer

511124

Complexnaam

Saxenburg

Woonplaats*

Bloemendaal

Gemeente*

Bloemendaal

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Mollaan

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

2061 CR

Woonplaats*

Bloemendaal

Situering

Bij

Locatie

Duin en Daal

Kadastrale gemeente*

Bloemendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4509

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

TUINAANLEG, onderdeel van het complex "Saxenburg", uitgevoerd tussen 1919 en 1922 in de Architectonische Tuinstijl naar een ontwerp van D.F. Tersteeg in opdracht van de dames J.M. en M.A. Bierens de Haan.

De tuin is in oorspronkelijke staat aanwezig, grotendeels overeenkomstig het schetsontwerp uit 1919 en een aanpassing uit 1922 ten behoeve van een verdiepte binnentuin.

NB Het in 1976 in de vierkante binnentuin ten zuidwesten van het huis aangelegde zwembad valt buiten de bescherming.

Omschrijving

De in Architectonische Tuinstijl uitgevoerde tuinaanleg omvat een terrein van ongeveer 8700 m² groot en is omgeven door een gracht. De tuinaanleg bestaat uit zes verschillende gedeelten (genummerd 1 t/m 6) die rondom het huis zijn gesitueerd: 1. ten zuiden van het huis een oprit met "voorplein"; 2. ten zuidwesten en ten noordwesten van het huis een terras direct tegen het huis gelegen; 3. ten zuidwesten van het huis een vierkante binnentuin grenzend aan het terras; 4. ten noordwesten van het huis een gazon, grenzend aan het terras, omzoomd door een wand van bomen en heesters; 5. ten noorden van het huis, grenzend aan het hierboven genoemde gazon, een symmetrisch gedeelte met verdiepte binnentuin, dat oorspronkelijk als bloementuin bedoeld was; 6. ten noordoosten van het huis, grenzend aan de westzijde van de verdiepte binnentuin, een moestuin met boomgaard en kas.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Rondom de gehele tuin is een randbeplanting van verschillende soorten aanwezig, waaronder Quercus (eik), Betula (berk), Picea (den), Acer (esdoorn) en Fraxinus (es), waar oorspronkelijk aan de west- en oostzijde een pad doorheen liep, dat nu grotendeels overgroeid is. In de tuin zijn thans vier van de vijf oorspronkelijke symmetrie-assen te onderscheiden, waardoor de verschillende gedeelten onderling met elkaar verbonden worden. Het huis is als uitgangspunt voor deze symmetrie-assen gekozen. De tuin is ontworpen op basis van een raster, waarvan de symmetrie-assen deel uit maken.

Beschrijving van de verschillende tuingedeelten:

1. Ten zuiden van het huis voert de oprit, betaande uit een grindpad vanaf de twee 19de-eeuwse hekpalen aan de openbare weg naar het "voorplein". Het pad verbreedt zich ter hoogte van het huis tot het "voorplein" dat eveneens met grind verhard is. Aan de noordwestzijde wordt de oprit begrensd door een Taxushaag. Aan de zuidoostzijde wordt de oprit begrensd door een Taxushaag die iets lager is en die zich voortzet rond het semi-zeskantige "voorplein" en waarin tegenover de voordeur van het huis een smalle boog gevormd is.

2. Ten zuidwesten en ten noordwesten ligt, direct tegen het huis, het L-vormige terras. Dit is verhard met flagstones. In het verlengde van de noordwestgevel van het huis is een bakstenen trede in het terras opgenomen naar het ongeveer 0.20 meter lager ten zuidwesten van het huis gelegen terras en op de afscheiding voorzien van een gemetselde keermuur. De tuinpaden zijn verhard met rechthoekige flagstones van verschillend formaat.

Alle gemetselde muren in de tuin bestaan uit grijspaarse handvorm baksteen in Vlaams verband.

3. Het niveau van de vierkante binnentuin ten zuidwesten van het huis lag aanvankelijk 0.40 meter beneden dat van het ZW-terras en was van daaruit bereikbaar via een trap met drie treden. De binnentuin (tuingedeelte 3) is bereikbaar via een trap van twee treden, aan weerszijden waarvan een kegelvormige Chamaecyparis Lawsoniana compacta nova (E) (conifeer) staat. Ten noordwesten van het huis ligt de tuin met gazon (tuingedeelte 4) ongeveer 0.70 meter lager. Dit hoogteverschil wordt gemarkeerd door een gemetselde keermuur. Deze tuin is bereikbaar door middel van een trap van vijf treden in het midden van de keermuur. Op de westhoek is de keermuur ongeveer 0.50 meter teruggelegen. Rondom de keermuren zijn vakken met beplanting bestaande uit heesters en vaste planten.

De vierkante binnentuin is opgebouwd vanuit een symmetrie-as, welke loodrecht staat op het midden van de zuidwest gevel van het huis. De beplanting van bomen en heesters bestaat naar het schetsontwerp uit 1919 aan de zuidwestelijke zijde voornamelijk bestaat uit Rhododendron en Ilex (hulst). Oorspronkelijk is ook de in de ZO-hoek staande, nu circa 8 m. hoge Chamaecyparis Obtusa (D).

4. Rondom het gazon ten noordwesten van het huis, zijn borders met bomen en heesters, waaronder een zeldzame Mespilus (mispel) (C), Ilex (hulst), Catalpa (trompetboom), Cupressaceae (coniferen), Acer (esdoorn), Ulmus (iep) en Rhododendron. In de zuidhoek van het gazon staat een Tilia (linde) (L). De afscheiding tussen de plantvakken grenzend aan het terras en het gazon wordt gevormd door een pad van flagstones evenwijdig aan het terras. De in het verlengde van het pad ter hoogte van de Tilia staande Cryptomeria Japonica behoort ook nog tot de oorspronkelijke beplanting (A). Op ongeveer 1.00 meter afstand van het pad is het gazon. Dit ligt ca. 0.20 meter lager dan het genoemde pad.

5. Het symmetrisch tuingedeelte ten noorden van het huis bestaat uit twee delen: A. een deel direct aansluitend op

het gazon ten noordwesten van het huis.

B. een verdiept tuingedeelte.

Door deze beide delen loopt een symmetrie-as (zuidwest-noordoost). Loodrecht hierop staat in de vrijwel vierkante verdiepte binnentuin een tweede symmetrie-as. Markant en origineel zijn ook de symmetrisch ten opzichte van de symmetrie-as geplaatste Cupressus Arizona van circa 15 m. (B1 en B2). De beide tuindelen worden gescheiden door een Taxushaag.

5A. Op het grote gazon sluit, gescheiden door een aarden pad, een klein gazon aan met aan de noordwest- en zuidoostzijde een pad van flagstones en op de binnenhoeken van de paden twee in bolvorm gesnoeide Buxusstruiken. De paden leiden in noordoostelijke richting naar een boogvormige doorgang in een iepenhaag (tot 1990). De aangrenzende verdiepte binnentuin is bereikbaar door middel van twee trappartijen gelegen in het verlengde van elk pad. Aan de buitenzijden van de paden is een Buxushaagje, waarnaast een plantenborder.

5B. - De vrijwel vierkante verdiepte binnentuin is aan alle zijden omgeven door een gemetselde keermuur, welke het hoogteverschil van ongeveer 0.40 meter met de omliggende tuindelen opvangt; de keermuur is van wisselende hoogte. De binnentuin was tot medio 1989 aan noordwest-, zuidoost- en ten dele aan de noordoostzijde omringd door een haag bestaande uit Ulmus (iep) van thans ongeveer 3 meter hoogte. In het midden van de tuin is een gazon met in het centrum, het kruispunt van de twee symmetrie-assen, een zonnwijzer. Het gazon is omringd door borders van heesters en vaste planten, behalve in het midden van de zuidwest- en noordoostzijde.

Aan de zuidwestzijde zijn de twee trappartijen die het onder 5a genoemde tuindeel verbinden met de verdiepte binnentuin. De bakstenen trappartijen bestaan uit twee treden, ter weerszijden geaccentueerd door een op het muurwerk aansluitende vierkante pijler.

Onderaan de trap ligt een klein rechthoekig met flagstones verhard gedeelte. De keermuur is ongeveer 0.50 meter hoog, behalve aan de noordwest kant waar de muur, via een in de muur opgenomen muurverzwaring, overgaat in een hoogte van ongeveer 0.80 meter.

De keermuur is aan de zuidoostzijde ongeveer 0.50 meter hoog en is in het midden gedeeltelijk verlaagd. Hier middenin slaat, op een met flagstones afgedekte vierkante pijler, een beeldje dat de symmetrie-as beëindigt. De haag van Ulmus (iep) vormt een halfronde boog hier omheen.

In het midden van de noordwestzijde ligt in de as een trappartij. Deze bestaat uit vier treden, verhard met flagstones, waarbij de tweede trede van onderen extra breed is. De onderste twee treden zijn ellips-vormig uitgebouwd, de bovenste twee treden zijn recht. Aan weerszijden van de trappartij staat een uitgegroeide Chamaecyparis Obtusa nana gracilis (F1 en F2) (conifeer). De keermuur is aan weerszijden van de trappartij ongeveer 1.00 meter hoog; naar de hoeken gaat deze, gemarkeerd door een muurverzwaring over in een hoogte van ongeveer 0.80 meter. Ten noordwesten van de trappartij is evenwijdig aan de keermuur een pad van flagstones, dat in zuidwestelijke richting beëindigd wordt door een haag van Ulmus (iep) en in noordoostelijke richting door een in deze haag gevormde boog naar de moestuin (tuingedeelte 6) leidt. Het pad is omzoomd door een lage Buxushaag. Ten noordwesten van het pad en hier op aansluitend is in de as een gemetselde zitbank in de vorm van een halve achthoek met aan de voet een verharding van flagstones met in oorsprong een zitting van houten planken.

Aan de noordoostzijde gaat het gazon door middel van een rand van flagstones over in een rechthoekig waterbassin, waarachter zich een verhoogde, gemetselde bloembak bevindt.

De keermuur is aan de beide uiteinden van deze zijde ongeveer 0.80 meter hoog en gaat, middels een muurverzwaring, over in een muur met een hoogte van ongeveer 0.30 meter, welke de voorzijde van de bloembak vormt. De achterzijde wordt gevormd door een ongeveer 1.50 meter hoge gemetselde muur. Recht voor de bloembak ligt het bassin. Bloembak en bassin liggen in het midden van de keermuur.

6. De moestuin, nu niet meer als zodanig in gebruik, ligt ten noordoosten van het huis. Deze was tot 1990 bereikbaar door een ongeveer 5.00 meter lange berceau gevormd door Ulmus (iep) en een in het verlengde hiervan gelegen graspad. In de moestuin staat een verscheidenheid aan bomen, heesters en vaste planten. Aan de uiterste noordoostzijde van de moestuin is een kleine kweekkas met aan weerszijden kweekbakken. In de oosthoek van de moestuin is een gedeelte ter grootte van ongeveer 80 m² afgeschermd door middel van een ongeveer 2.50 meter hoge muur, waarin twee poorten. Via de moestuin is de ten noordoosten van de verdiepte tuin gelegen boomgaard bereikbaar.

Waardering

De tuinaanleg naar ontwerp van tuinarchitect D.F. Tersteeg in Architectonische tuinstijl, is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het complex "Saxenburg" en is van belang als representatief voorbeeld van een tuinaanleg uit ca. 1920 in de architectonische tuinstijl en als karakteristiek onderdeel van het oeuvre van tuinarchitect D.F. Tersteeg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin